

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

**ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ:
НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ВИМІР
В УМОВАХ ВОЄННИХ ВИКЛИКІВ**

МАТЕРІАЛИ
Міжнародної науково-практичної конференції

Одеса, 26 квітня 2024 року

Одеса
«Фенікс»
2024

*Рекомендовано до друку вченою радою
Національного університету «Одеська юридична академія»
(протокол № 8 від 15.05.2024 р.)*

За загальною редакцією **С. В. Ківалова**

Відповідальний за випуск **М. Р. Аракелян**

Є 24 **Європейські орієнтири розвитку України: науково-практичний вимір в умовах воєнних викликів** : матеріали Міжнар.наук.-практ. конф. (Одеса, 26 квітня 2024 р.) / за заг. ред. С. В. Ківалова. – Одеса : Фенікс, 2024. – 1000 с.
ISBN 978-617-8430-05-4

У збірнику відображено наукові напрацювання вчених, практиків, військовослужбовців у теоретичній та емпіричній площині у сферах філософських основ, загальної теорії та історичних досліджень держави і права, актуальних проблем світових соціально-політичних процесів, соціології та психології в умовах повномасштабного військового вторгнення. Висвітлено питання загроз національній безпеці в їх конституційному вимірі у рамках міжнародного та європейського права, трудового права та права соціального забезпечення, земельного, аграрного та екологічного права, пов'язані з функціонуванням економіки та підприємництва в умовах європейського вибору України. Розглянуто проблеми інформатизації та цифровізації суспільства, захисту інформації та кібербезпеки в умовах військового вторгнення, питання методики викладання іноземних мов, теорії та практики перекладу, проблеми лінгвістики та журналістики. Відображено наукові напрацювання у сферах адміністративного права та процесу, фінансового, морського та митного права, організації та вдосконалення судоустрою, прокуратури, інших правоохоронних органів, адвокатури. Висвітлено питання кримінального права, кримінально-процесуальних аспектів кримінального провадження та кримінологічних особливостей протидії злочинності в умовах воєнного стану, криміналістики, судової експертизи, психології та медицини у забезпеченні судочинства, цивільного та сімейного права, інтелектуальної власності та патентної юстиції, цивільного судочинства, господарського права та процесу. Розглянуто актуальні питання діяльності сучасних бібліотек у закладах вищої освіти, фізичної підготовки здобувачів вищої освіти.

Збірник розраховано на наукових і науково-педагогічних працівників, здобувачів вищої освіти, практичних працівників у сферах юридичної, економічної, соціологічної, політологічної, психологічної, філологічної наук, журналістики та кібербезпеки тощо.

УДК 005.332.2(4):316.42(477)»364»»20»(062.552)

Матеріали видано в авторській редакції

Гресь Юлія Олегівна РЕФЛЕКСИВНЕ МИСЛЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ СЛІДЧОГО.....	504
Загородній Ігор Вікторович ВИКОРИСТАННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ ПЕРЕВІРКИ НА ПОЛІГРАФІ ПРИ ПРОВЕДЕННІ КАДРОВОГО ДОБОРУ НА СЛУЖБУ В ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНАХ	506
Колодіна Анна Сергіївна ЩОДО ПИТАННЯ АЛГОРИТМІЗАЦІЇ СЛІДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	508
Хижняк Євген Сергійович, Холод Олег Володимирович ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ СТІЙКОСТІ СТУДЕНТІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	511
Чіпко Наталія Василівна, Лисяк Назар Васильович РОЛЬ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ШАХРАЙСТВА В УМОВАХ СУЧАСНОСТІ	512
Шишацька Юлія Олегівна ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ КОНФІДЕНЦІЙНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА	515
Чернов Олександр Віталійович МОДУС ОПЕРАНДІ ЯК ВИЗНАЧНА КРИМІНАЛІСТИЧНА КАТЕГОРІЯ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ УМИСНИХ ВБИВСТВ ПРАЦІВНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ	519
Єленич Світлана Ігравівна ОДЕСЬКА КРИМІНАЛІСТИЧНА ШКОЛА: ПІДХОДИ ДО ВИЗНАЧЕННЯ МОДЕЛІ ОБ'ЄДНАННЯ ВЧЕНИХ.....	521
Стаурська Олександра Миколаївна ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОТИДІЇ НЕЗАКОННОМУ ЗБУТУ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ, ЩО ЗДІЙСНЮЄТЬСЯ З ВИКОРИСТАННЯМ КІБЕРПРОСТОРУ	524
Абу Еласал Анна Олександрівна ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИСТОСТІ ОСІБ, ЩО ЗАБЕЗПЕЧУЮТЬ ЛЕГАЛІЗАЦІЮ ДОХОДІВ ВІД КОРУПЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	526
Алексєєва Ліна Леонідівна ФОРМИ ВИКОРИСТАННЯ ЖУРНАЛІСТСЬКИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПЕРЕСЛІДУВАННЯ	528
Бершавська Анастасія Сергіївна ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛІСТИЧНОЗНАЧУЩОЇ ІНФОРМАЦІЇ ПРО ЗЛОЧИНИ, ПОВ'ЯЗАНІ З ПОСОБНИЦТВОМ АГРЕСОРУ	530
Горобець Євген Вікторович ДОСУДОВЕ РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ОБ'ЄКТ ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ.....	531
Єлхін Олексій Володимирович ЦИФРОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	533
Кривда Людмила Русланівна ДОПОМОГА СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ	535
Кухарук Ігор Миколайович ІНСТИТУТ АДВОКАТСЬКОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЯК ФОРМА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРИНЦИПУ ЗМАГАЛЬНОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ	537
Кучеров Дмитро Сергійович ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ АУДІО- ТА ВІДЕОКОНТРОЛЮ ОСОБИ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ПОДАТКОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ	539
Луцюк Роман Петрович СТРУКТУРА ТА ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПІЗНАННЯ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	541
Макогін Ірина Володимирівна ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ВБИВСТВ, ВЧИНЕНИХ З НЕОБЕРЕЖНОСТІ	543
Мурашко Анастасія Сергіївна МОДЕЛІ ЗАЛУЧЕННЯ СПЕЦІАЛІСТА-ПРОФАЙЛЕРА В МЕЖАХ ЗДІЙСНЕННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ	545
Наумович Ігор Сергійович ТИПОВІ СЛІДЧІ СИТУАЦІЇ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ НЕБЕЗПЕЧНИХ НАРКОТИЧНИХ ЗАСОБІВ РОСЛИННОГО ПОХОДЖЕННЯ	546
Паламарчук Олексій Олександрович ЩОДО ПИТАННЯ НАДАННЯ ХАРАКТЕРИСТИКИ ОСОБИСТОСТІ ЗЛОЧИНЦЯ У СКЛАДІ ЗЛОЧИННОГО УГРУПУВАННЯ.....	548
Пишненко Ірина Юрївна КРИМІНАЛІСТИЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ДІЯЛЬНОСТІ З РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.....	551

структурні елементи, котрі можуть виступати об'єктами оперативно-розшукового забезпечення із різним рівнем інтенсивності у залежності від: категорії кримінального провадження; початкової слідчої ситуації та подальших слідчих ситуацій розслідування, а також інших об'єктивних чинників, кількість яких є необмеженою і, які, суттєво впливають на здійснення досудового розслідування.

Аналізуючи розслідування крізь призму системного підходу, на нашу думку, можна виокремити три складових, які утворюють вказану систему, характеризуються відносним рівнем автономності, але, у той же час, перебувають у тісних залежностях між собою, зокрема:

по-перше, процесуальна складова розслідування, яка передбачає вчинення уповноваженим суб'єктом дій, які визначенні КПК України для досягнення мети кримінального судочинства;

по-друге, організаційна складова розслідування, яка у загальному вигляді передбачає діяльність слідчого щодо управління процесом розслідування та прийняття відповідних управлінських рішень, що буде детальніше проаналізовано нами у подальшому;

по-третьє, тактична складова розслідування, яка передбачає використання відповідних тактичних прийомів, рекомендацій, методів та операцій, які чітко не визначенні нормами чинного законодавства, але не суперечать усталеній практиці кримінального переслідування та не порушують гарантовані права і свободи людини та громадянина.

Частково підсумовуючи, необхідно відзначити, що усі визначені структурні елементи розслідування є об'єктами оперативно-розшукового забезпечення. Водночас, найінтенсивніше оперативно-розшукове забезпечення спрямовується на організаційну та тактичну складову розслідування.

Список використаних джерел

1. Тіщенко В. В. Теоретичні і практичні основи методики розслідування злочинів : монографія. Одеса : Фенікс, 2007. 260 с.

Ключові слова: досудове розслідування, оперативні підрозділи, оперативно-розшукове забезпечення.

Keywords: pre-trial investigation, operational units, operational and search support.

Єлхін Олексій Володимирович

Національний університет «Одеська юридична академія»,

аспірант кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності

ЦИФРОВІ ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ ЯК ФОРМА ВИКОРИСТАННЯ ДОХОДІВ, СФОРМОВАНИХ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОРГАНІЗОВАНОЇ ЗЛОЧИННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Як складна система організована злочинність швидко адаптується до нових соціально-політичних умов як у аспекті формування нових моделей злочинної діяльності, зміни власних управлінських моделей та практик, інтеграції у структуру соціальних інституцій та використання передових сучасних економічних інструментів для забезпечення злочинної діяльності, зокрема й для формування та подальшого використання різного типу доходів, які сформовані за результатами організованої злочинної діяльності. Необхідно зауважити, що опрацювання тривалої практики свідчить, що зазвичай для акумуляції та подальшого використання організованими злочинними угрупованнями та лідерами кримінального середовища використовувались традиційні фінансові інструменти, а саме готівкові кошти, що зумовлювалось такими чинниками: *по-перше*, дохід як від різних форм організованої злочинної діяльності форму-

вався у переважній більшості у готівковій формі; *по-друге*, розмір таких доходів був значно меншим у порівнянні з існуючими показниками; *по-третє*, відсутність надійних інструментів зберігання та забезпечення використання таких активів поза державним контролем та ризиками виявлення та вилучення працівниками правоохоронних органів; *по-четверте*, відносно не широкий спектр використання коштів отриманих за результатами злочинної діяльності, зокрема: а) забезпечення власної життєдіяльності відповідних суб'єктів; б) спрямованість на оптимізацію власної злочинної діяльності та забезпечення самовідтворення організованих злочинних угруповань; в) фінансова підтримка осіб, які відбувають кримінальне покарання у виді позбавлення волі та встановлення корупційних зв'язків із представниками правоохоронних органів та адміністрації установ виконання покарань. Необхідно зауважити, що використання відповідних активів за цими напрямками, зумовлювало необхідність використання грошових коштів у готівковій формі. Водночас, зміна філософії злочинної діяльності та ідеологічних моделей функціонування кримінального середовища зумовило необхідність пошуку нових фінансових інструментів, які: по-перше, убезпечують такі активи від постійного контролю з боку держави та правоохоронних органів; по-друге, створюють можливості для використання таких коштів поза межами України; по-третє, формування безперешкодного та швидкого доступу до таких активів у випадках необхідності екстреного їх залучення для вирішення окремих питань пов'язаних із діяльністю кримінального середовища. На сучасному етапі, такими засобами є різні форми цифрових фінансових інструментів.

Аналіз матеріалів практики свідчить, що найпопулярнішими серед таких фінансових інструментів є:

- електронні гроші, які характеризуються такими ознаками: низька вартість емісії і транзакцій; фактичний рух за допомогою електронних систем; великі ризики приховування від оподаткування; захищеність за допомогою криптографічних інструментів; мінімізація витрат щодо обслуговування; відсутність усталеного правового регулювання;
- криптовалюта – продукт цифрової економіки, різновид цифрового знаку (токсина), є записом у реєстрі блоків транзакцій (блокчейна або іншій розподільчій базі даних) і приймається як засіб обміну (одиниця обліку, засіб зберігання, накопичення вартості). Основними рисами криптовалют є: інтернаціональний продукт, створений в інтересах та для забезпечення розрахунків усіх учасників; створення криптовалют базується на алгоритмах об'єктивних математичних законів; контроль за обігом криптовалют здійснюється самою системою, що посилює їх стабільність по відношенню до третіх осіб; їх застосування дозволяє зменшити транзакційні витрати [1].

Виникнення таких фінансових інструментів, зокрема й криптовалют привернуло значну увагу до останніх з боку злочинних угруповань та їх використання для забезпечення протиправних фінансових операцій, що зумовлено: відсутністю чіткого та системного регулювання обігу криптовалют в Україні; складністю контролю за процесами обігу криптовалют, що зумовлено й відсутністю у правоохоронних органів достатньої кількості технічних засобів та програмного забезпечення для реалізації таких функцій. Як свідчить практика найпоширенішими сферами використання криптовалют є операції, пов'язані з незаконним обігом наркотиків та зброї.

Крім того, окремим фактором який сприяє використанню таких інструментів у злочинній діяльності є те, що особи, які використовують криптовалюту, в переважній більшості встановлюють відповідне програмне забезпечення на свої персональні комп'ютери або смартфони.

Це дозволяє досить легко керувати біткоїнами без наявних спеціалізованих технічних знань про протокол обігу віртуальних активів. З використанням криптогаманців користувачі можуть відправляти та отримувати біткоїни в електронному вигляді на своєму персональному комп'ютері, мобільному пристрої або у вебзастосунку. Кожен крипто-гаманець зберігає посилання на криптографічні ключі, які забезпечують доступ до балансів і трансферів біткої-

нів, можуть містити декілька облікових записів. Також кожен криптогаманець отримує власний індивідуальний код, що являє собою послідовність цифр та букв (зазвичай 33 сим-воли). Відслідковування транзакцій стає реальним тільки тоді, коли користувач пов'язує своє ім'я та реквізити з публічною адресою в Інтернеті. До цих пір особа користувача, який використовує біткоїн або криптогаманець, залишається невідомою для мережі [2].

Список використаних джерел

1. Українська Л. О., Мещенко М. А. Інноваційні фінансові продукти як цифрові інструменти оптимізації обороту товарів та послуг. *Ефективна економіка*. 2020. № 11. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/6.pdf
2. Бохенко В. М. Кримінологічні ризики обігу. *Юридичний науковий журнал*. 2021. № 12. С. 327–330.

Ключові слова: злочинна діяльність, цифрові інструменти, організовані злочинні угруповання.

Keywords: criminal activity, digital tools, organized criminal groups.

Кривда Людмила Русланівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірантка кафедри криміналістики, детективної та оперативно-розшукової діяльності*

ДОПОМОГА СУДОВО-МЕДИЧНОГО ЕКСПЕРТА (СПЕЦІАЛІСТА) В ОГЛЯДІ ТРУПА НА МІСЦІ ПОДІЇ

Правила проведення судово-медичної експертизи (досліджень) трупів у бюро судово-медичної експертизи № 6 від 17.01.95 року (далі – Правила) встановлюють суб'єктів, об'єкти, порядок проведення, та вилучення і надсилання об'єктів на лабораторні дослідження. Тривалість експертного дослідження не повинна перевищувати одного місяця. Відповідно до Правил суб'єктами проведення експертного дослідження можуть бути: працівники бюро, які мають вищу медичну освіту, пройшли підготовку з судово-медичної експертизи та професорсько-викладацький склад кафедр (курсів) судової медицини інститутів удосконалення лікарів, медичних інститутів та університетів. Об'єкти – трупи, частини трупа осіб, що вмерли насильницькою смертю, раптово або при нез'ясованих обставинах, а також трупи невстановлених осіб. Місцем проведення експертного дослідження може бути морг бюро судово-медичної експертизи або морг лікувально-профілактичних установ. Правила передбачають проведення експертного дослідження у пристосованих під морг приміщеннях лікувально-профілактичної установи (при наявності в них необхідних умов) і на відкритому повітрі (ексгумація трупа). У випадку, коли під час проведення патологоанатомічного дослідження, помічаються ознаки насильницької смерті, розтин припиняється та головний лікар повідомляє органи дізнання про них. Органи дізнання забезпечують призначення експертизи, доставку трупа і всіх необхідних медичних документів (історію хвороби, протокол розтину тощо) до моргу. Ретроспективний аналіз даних звітів роботи відділення судово-медичних молекулярно-генетичних експертиз Одеського обласного бюро судово-медичної експертизи за структурою досліджених біологічних об'єктів в період 2008 по 2018 року показує, що процентне співвідношення досліджених біологічних об'єктів за аналізований період змінюється в бік збільшення дослідження мікрокількостей і мікрослідів крові, слини і сперми з 10–15 % до 25–30 %, аналогічна тенденція спостерігається для контактних невидимих (латентних) слідів з 1 % до 7–10 %.

Використання судово-медичних знань у розслідуванні насильницьких, корисливо-насильницьких злочинів у ситуації виявлення трупа має значення у багатьох розділах Кримі-